

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaj, vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 122 • Maribor, četrtek, dne 24. oktobra 1940 • Leto XV

Kaj se pripravlja na vzhodu?

Pričujoči članek je posnet po švicarskih socialističnih dnevnikih »La Sentinelle« in »Volksstimme«.

Če motrimo najnovejše dogodke, se spomnimo na znani francoski pregovor: »Čim bolj se vse spreminja, tem bolj je eno in isto.« Kopica najnovejših dogodkov, a nič resnično novega. Svetovna vojna se poglablja, to je res nekaj novega. Novi pa niso razlogi ter vzroki. »Staro vprašanje« je, kdo bo dalje vzdržal: Bliskovita vojna ali počasna vojna...

Položaj smejočega se opazovalca je bil za Sovjete do sedaj notranje in zunanje politično ugoden. SSSR je brez dvoma dobil koristi od nemško-sovjetskega pakta. Moskva je dobila nazaj skoro vse ozemlje, ki je pripadalo carski Rusiji. Pakt je pa obenem dovolil Nemčiji, da si je podvrgla skoro ves evropski kontinent in porazila tudi nekdanjega sovjetskega zaveznika — Francijo.

Da je SSSR interesiran gledalec, nam potrdi pogled na zemljepisno karto. Kakor je ost trojnega pakta jasno usmerjena proti Zedinjenim državam, tako mora spominjati tudi SSSR, da mora največja kontinentalna država (SSSR) varovati svojo zapadno in vzhodno mejo.

SSSR bo ostal nevtralen, dokler bo mogel, saj je to zanj najboljša politika. Pripravljen je pa tudi na vse eventualnosti, to priča mogočno oboroževanje na suhem, v zraku in na morju.

Italijanski nasvet Švici

Izredno pozornost je te dni zbudil članek italijanskega lista »Il Lavoro« o Švici. Vse švicarsko časopisje zdaj ta članek ponatiskuje. Članek pravi med drugim: Švica ima v bodoči Evropi pravico do privilegirane mesta. Švica sledi poti, katero ji kaže zgodovina, je stekališče obeh polov osi, germanstva in romanstva. Za Švico bi bilo smešno posnemati inozemski dinamizem. Švica je središče skupnosti, izmenjavanja in posredovanja. V Švici ima demokracija svoj v zgodovini upravičen obstoj, ker je istovetna s federalizmom in ljudsko vlado. Če Švica tega ne bi hotela ohraniti, bi zavrgla svojo substanco (snov). Švica mora ostati zvesta sebi sami in svojim tradicijam, da bo tako ostala svobodna ljudska skupnost v sruču nove Evrope.

Članek italijanskega lista je vsekakor izredno zanimiv, ker Švici odsvetuje, da bi spremenila svojo dosedanje demokratično ustavo.

Kitajci zmagoviti v boju z Japonci

Njihove čete nadzirajo železniško omrežje v srednji Kitajski.

Kitajci so v zadnjem času dosegli pomembne vojaške uspehe na bojiščih v severni in srednji Kini.

Japonci so bili poraženi in so se povsod umaknili pred prodirajočimi Kitajci. Kitajske čete obvladajo sedaj vse železniško omrežje v srednji Kitajski in tudi tok reke Jangce, v kolikor leži struga v območju operativnih področij. Kitajci so zavzeli dne 21. t. m. mesto Liučav na progi Liučav—Nanking.

Izgube Japoncev so znatne. Mnogo preglavic prizadevajo Japoncem kitajski četaši, ki napadejo Japonce v hrbtu.

Neprestani napadi nemških letal

(DNB). Dne 21. oktobra so nemška letala vršila neprestane napade na London in južno ter srednjo Anglijo. V Leylandu in Liverpoolu je bila pogodena z bombami tovarna letal in razen tega še dve tovarni orožja. Bombe so udarile v vojaška taborišča in letališča. Razdejanje so bile lope za letala in bencinske shrambe. Neka 3000 tonska ladja je bila hudo zadeta in se je pozneje najbrž potopila. Maščevalni napadi so se nadaljevali tudi v noči na 22. oktober. Naperjeni so bili na London, Birmingham, Coventry in Liverpool. Povsod so bili opaženi požari in eksplozije. V spopadu med neko nemško pomožno vojno ladjo in angleškimi brziimi čolni, je bil s pomočjo obalske artiljerije potopljen en angleški motorni čoln. Angleži so izgubili 2 letali.

Angleška letala so z bombami povzročila samo neznatno škodo.

Italijanski napad v Rdečem morju

Letalski boji v Afriki

Na Rdečem morju so italijanska letala dne 21. oktobra zvečer izsledila konvoj sovražnih ladij, ki je plul pod zaščito vojnih ladij. Takoj so ga napadla s torpedi. Italijani imajo namreč torpede nove vrste, ki se lahko vržejo iz letal in potem v morju plavajo v določeni smeri. Nato so napadle konvoj še italijanske torpedovke. Zadeta je bila ena angleška vojna ladja in 5 tovornih ladij. Ena italijanska torpedovka je bila lahko poškodovana in se je srečno umaknila pod zaporni ogenj obalskih baterij. Sestreljeno je bilo 1 angleško letalo.

Angleži poročajo, da so na Rdečem morju njihova letala pogodila nek italijanski rušilec.

Churchill Francozom

»Ako nam ne morete pomagati, nas vsaj ne ovirajte!«

Dne 21. oktobra zvečer je govoril angleški ministrski predsednik Churchill Francozom po radiu; rekel je:

»Francozil! Več nego 30 let, v miru in vojni sem korakal z vami in še korakam po isti poti. Nocoj govorim vam, kjerkoli ste in kakršnakoli je vaša usoda. Tukaj doma v Angliji pod nemškim ognjem, nismo pozabili na zveze, ki nas družijo s Francijo. Vztrajamo na poti evropske svobode. Skupni sovražnik skuša razdružiti one narode, ki jih je doletela zla usoda. Moramo skrbeti, da se mu to ne posreči.

Tukaj v Londonu, za katerega pravijo Nemci, da ga bodo spremenili v pepel in ki ga zdaj njihova letala bombardirajo, prenašamo nezlomljivo svoje breme. Angleško letalstvo izpolnjuje svojo dolžnost. Čakamo na obljubljeni napad na Anglijo. Toda vse to je za nas samo začetek. Zdaj v letu 1940 imamo kljub priložnostnim izgubam tako kot vedno doslej, premoč na morju. V letu 1941 bomo imeli premoč tudi v zraku. Pomislite, kaj to pomeni! Nemci in Italijani hočejo razdeliti Francijo in njen imperij. Pa ne samo francoski imperij bo razdejan, če zmagajo, tudi Alžacija in Lorena bosta odcepljeni. Nica, Savoja in Korzika bodo odrezane od Francije. Toda Nemci ne mislijo samo na to. Povem vam in verjemite mi: storiti hočejo, da popolnoma uničijo francoski narod, vse njegovo življenje in vso njegovo bodočnost. Hočejo za vedno zločiti francoski narod in vso Evropo spraviti pod svojo oblast. Za Francijo to ne bi bil samo poraz, temveč popolno uničenje. Njena armada, mornarica, letalstvo, vera, zakoni, jezik, kultura, institucije, literatura, zgodovina, tradicija, vse to bi bilo uničeno od trumfa nemške armade.

Mi in naši prijatelji preko oceana v Ameriki, ki so tudi vaši prijatelji, vztrajamo v borbi. Zato zaupajte, kajti vse bo zopet dobro. Kaj hočemo od vas v tem težkem trenutku, v tej bitki za zmago, ki jo bomo delili z vami? Če več ne morete, da bi nam pomagali, nas vsaj ne ovirajte! Nikdar ne bomo popustili, nikdar kapitulirali. Hočemo rešiti svet pred novo temno dobo.

Lahko noč, spite sedaj dobro, da se okrepite za jutrišnji dan, ki bo gotovo prišel. Naj živi Francija, naj žive vsi narodi, ki gredo naprej, boljše časom nasproti!«

Kaj bo storila Japonska?

Blokada Japonske.

Japonska vojska je pričela operacije iz francoske Indokine, da bi čimprej likvidirala Čankajška in njegovo vojsko.

Ko je po dogovoru s francosko vlado zaprla pota, ki vodijo iz Indokine na Kitajsko in s tem presekala dobave o-

Poskušen vdor v Anglijo

(Reuter). Že dvakrat so angleška poročila javila, da so Nemci poskušali vdor v Anglijo. Prvič je bilo to 16. septembra, drugič pa dne 19. oktobra. Angleži so obakrat s silovitimi letalskimi napadi na pristanišča v Kanalu preprečili namero in prisilili nemško vojsko, da se je zopet izkrcala z ladij.

Angleško vojno poročilo:

Dne 22. t. m. so angleška letala na Severnem morju napadla 12 nemških ladij, ki so plule v spremstvu par rušilcev. 4 ladje so bile zadete, ena izmed njih se je nagnila. — V pristanišču Boulogne sur Mer je bilo bombardirano pristanišče, zadet je bil nek tovorni parnik, nadalje so bombe pogodile ladjedelnice in popravilnice ladij.

Reuter. Angleška letala so v noči na 22. oktobra metala bombe na Hamburg, predvsem na ladjedelnice, potem na tovarno umetnega bencina v Rechholzu, v Düsseldorfu so bila bombar-

dirana razna skladišča, industrijske naprave ter letališče v Stadeu. — Na Berlin je bilo doslej izvedenih 14 napadov in so letala vrgla 200 ton bomb. Nemci so že 200 krat napadli Liverpool.

Nemški napadi na Anglijo niso bili posebno številni. Nobenemu nemškemu letalu se ni posrečilo leteti nad Londonom. Bombe so bile vržene samo na nekatera mesta ob obali, kjer je bilo povzročeno nekaj škode. — Švedski list »Stockholm Tidningen« objavlja poročilo svojega dopisnika iz Londona, v katerem pravi, da znašajo zgube na ladjah, ladjedelnicah in tovarnah komaj 1 odstotka. V londonski industriji, ladjedelnicah, dokih itd. znaša proizvodnja še vedno 70 odstotkov normalne proizvodnje.

V času od 7. do 14. t. m. je bilo potopljenih 7 angleških, 3 zavezniške in 3 nevtralne ladje, s skupno tonažo 63 tisoč ton.

bencina je Japonska začela pogajanja z Nizozemsko Indijo v Bataviji. Med tem pa so Angleži pokupili vso proizvodnjo bencina v tej nizozemski koloniji in Japonci so prisiljeni, da si ali drugod poiščejo bencin, ali pa, da ga dobe v Nizozemski Indiji s silo.

Odprtje birmanske ceste je zelo zaostrišlo odnose med Anglijo in Zedinjenimi državami na eni ter Japonsko na drugi strani.

Sedaj se pečajo Angleži tudi z mislijo, da bi otvorili tudi pot preko Honkonga, ki je angleška trdnjava na kitajski celini. Ako bi Angleži napravili še to, tako vsaj trdijo inozemski listi, bi bil spopad med Angleži in Japonci neizogiben. Ako je vest o možnosti pošiljanja orožja Čankajšku preko Honkonga resnična, potem so pač neresnične vesti, ki so že pred meseci poročale, da je Honkong na suhem odrezan od ozadja, ker da so ozadje zasedle japonske čete.

Da bo zmeda popolna

Najrazličnejše vesti

Te dni se je podpredsednik francoske vlade Laval nekje v Franciji sestel s Hitlerjem. V zvezi s tem so se razširile vesti, da se vrše pogajanja med Francijo in Nemčijo ter Italijo za sklenitev miru. Francija bi morala odstopiti Nico, Korsiko, Tunis in Džibuti ter napovedati vojno Angliji. — Že enkrat so bile te vesti o sklenitvi miru s Francijo zanikane.

Nadalje se širijo vesti, da se s posredovanjem Španije in Švedske vrše posredovanja za mir med Anglijo in državama osi.

Panamerika ali ameriški gospodarski kartel

Združene države pripravljajo gospodarski in vojaški blok.

Panameriška konferenca je hotela osnovati gospodarski kartel za vso Ameriko. Vodilno vlogo bi imele Zedinjene države. Španski in drugi evropski politični vplivi pa delujejo proti temu kartelu, češ, da bi s tem izgubile južnoameriške države svojo suverenost. Te težkoče so se pojavile že na panameriški konferenci, pa so bile zakrite s skupno resolucijo.

Letalska vojna pozimi

Kaj pravijo Angleži?

Reuter poroča, da angleška vlada nikakor ne računa s ponehanjem letalskih napadov pozimi. Toda kakor niso mogli letalski napadi poleti prinesiti nobene odločitve, tako je tudi ne bodo izsilili pozimi. Nemci bodo še naprej napadali Anglijo, angleški letalci pa Nemčijo. Dočim imajo Nemci s svojih oporišč v Franciji samo kakšnih 160 kilometrov do Londona, morajo angleška letala preleteti do Berlina 840 km dolgo zračno črto in do Štefina, kjer se nahaja v Poletzu največja tovarna za umetni bencin, celih 1000 km. Še dalje pa je treba leteti iz Anglije v severno Italijo, kamor je do Milana in Turina okrog 2800 km. — *Angleži*

V letalstvu je važno vreme. Anglija je v prijetnem položaju, da more vremenske prilike ugotavljati v naprej in z večjo gotovostjo, kot Nemci. V splošnem velja pravilo, da je vreme, ki je danes v Angliji, naslednji dan v Nemčiji. Vreme pa se ugotavlja na podlagi poročil s Severnega in Atlantskega oceana.

Zima bo predvsem izkoriščena za gradnjo novih letal. Nemčija pravi, da bo Anglija šele dosegla število letal in izvežbanega letalskega osebja, ki ga Nemčija že davno ima. To je res. Nemci so se več let poprej pripravljali na vojno. Toda v glavnem posedujejo samo dva tipa letal Messerschmidt 109

in Heinkel. Angleži pa sedaj grade nove, še mnogo bolj oborožene bombnike in lovška letala. Grade jih za Anglijo tudi v Kanadi in Zedinjenih državah, kjer ne more nihče motiti proizvodnje. Nova letala bodo prekašala nemška. Tako n. pr. so v maju letošnjega leta nad Dunkerquejem letala tipa »Defiant« v enem samem dnevu sestrelila 37 nemških letal, ne da bi bil en sam angleški aparat sestreljen. Med tem ko bo Anglija imela prihodnje leto 30.000 izvežbanih pilotov in bo v stanju nadoknaditi vse izgube, se zdi, da je Nemčija najvišjo produkcijo letal že dosegla in tudi najvišjo število izvežbanih pilotov. Anglija je prepričana, da bo imela leta 1941 nadmoč tudi v letalih.

Nemci seveda drugače gledajo na potek zimskega vojskovanja. Predvsem so prepričani, da bo London ogromno trpel zaradi bombardiranja in prebivalstva se bo polastil obup. Nemška blokada Anglije bo prišla zlasti do veljave pozimi, ker se že sedaj čezdalje bolj uveljavlja. Nemška letala so kvalitativno boljša od angleških in njihovo število presega število angleških ogromno. Nemčija ima vse pripravljeno, da bo zadalja odločilni udarec Angliji, ko pride čas za to. Čas je sploh postal zaveznik Nemčije in Italije. Angleži pa s svojimi napadi na Nemčijo nimajo uspeha.

Anglija še vedno lahko uvaža iz Sredozemlja

Švicarska »La Sentinelle« piše:

V zadnjih mesecih je Velika Britanija uvozila iz dežel Vzhodnega Sredozemlja več proizvodov kot pred vstopom Italije v vojno. Julija in avgusta je prišlo iz Grčije v Anglijo na tisoče ton magnezita, ki je zelo važen v municijski produkciji; tudi je Anglija kupila na Grškem velike količine suhega sadja. Iz Turčije je zadnje čase Anglija uvozila velike količine produktov za strojenje, kakor tudi razne življenjske potrebščine in iz raznih drugih balkan-

skih dežel je bilo uvoženo mnogo kornoplje in lanu. Iz Egipta so prispeli začetkom prejšnjega meseca velikanski tovori bombaža ter različne rudnine. Uvoz egiptovskega bombaža je v letošnji polovici leta že za 65 odstotkov večji od celoletnega lanskega uvoza. V Anglijo so pred kratkim prispeli iz otoka Cipra večtisoč tonske pošiljke rožičev, nadalje pirita in azbesta. Vse to je prišlo po Sredozemskem morju.

... *Angleži*

TO IN ONO

V Bolgariji bodo racionirali živila, zlasti sir in mast, ki se bo smela prodajati samo pri trgovcih vpisanim osebam. Sira se bo dobilo od 50 do 70 gramov na osebo in teden, masti pa 100 gramov.

Komisija za premirje je utonila. Na povratku iz Afrike v Francijo se je ponesrečilo letalo, ki je vozilo tri člane francoske in štiri člane nemške komisije za premirje. Vsi so utonili.

Nemški tisk se hujuje nad Anglijo, ker je odprla cesto čez Birmo na Kitajsko in pravi, da je s tem Anglija skrinila z obraza masko in pokazala, da hoče zažgati Azijo. Anglija je odprla cesto čez Birmo kot odgovor na nemško-italijansko-japonsko trozvezo, čije cilj je, uvesti tudi v Azijo japonski red.

Petrolejski požari tudi v Mehiki. »Exchange Telegraph« poroča o zagonetnih podzemeljskih

požarih, ki so izbruhnili v bogatih petrolejskih vrelcih v Vera Cruzu. Požari so uničili precejšen del petrolejskih vrelcev.

Angleški starši govorijo po radiju z evakuiranimi otroki. Angleškim staršem, katerih otroci so bili evakuirani v Kanado, bo odšel mogoče enkrat na teden govoriti po britanskem radiju s svojimi otroki v Kanadi.

800.000 strokovno naobraženih delavcev hočejo izvežbati letno v SSSR, ki bodo potem v industriji nameščeni kot delovodje in visoko kvalificirani delavci, katerih sovjetski industriji še vedno manjka.

Usoda beguncev. »Havas« poroča iz Mar-seilla: Neka jahta je skrivaj zapustila staro pristanišče. Mornariške oblasti so poslale takoj za njo neko ladjo, ki je jahto ulovila. Na jahti se je nahajalo 22 inozemcev, ki so hoteli pobegniti iz Francije; pri sebi so imeli nekaj orožja ter živeža za tri tedne. Begunce so izročili preiskovalnemu sodišču.

Dama in po svetu

Politični obiski g. dr. Korošca v Zagrebu. Te dni je bil prosvetni minister g. dr. Korošec na oficijelnem obisku v Zagrebu. Obiskal je politike HSS in ustanove te stranke. — V zvezi z obiskom dr. Korošca je imelo vodstvo HSS sejo v prostorih »Hrvatskega dnevnika«.

V nerednih mednarodnih razmerah ni pametno, da bi se strankarsko preganjali, je izjavil predsednik vlade Cvetković na konferenci JRZ v Nišu, to bi bilo celo greh. In na ta način ne bi ustrezali našim osnovnim dolžnostim. Naša glavna skrb je, da ohranimo najvišji interes države in naroda. To je bil tudi eden od razlogov, da je nastopila politična tišina v državi... Narod, ki hoče živeti v miru, mora biti pripravljen, da se sam brani.

Kako pa državni nameščenci? Določene so nove minimalne mezde za pomožne delavce in plače za nameščence. V primeri z mezdami in plačami delavcev in uslužbencev v državni službi so mezde in plače delavcev in nameščencev v zasebnih službah že višje in to v mnogih primerih celo znatno višje. Vlada ne bo mogla preko tega dejstva. Kar je priznalo delavcem in nameščencem po zasebnih službah, kot minimum, potreben za življenje, mora veljati tudi za delavce in uslužbence v državnih ustanovah.

500.000 kmečkih družin je v državi, ki nimajo dovolj zemlje, ampak si morajo iskati postranskih zaslužkov, ako hočejo živeti, je izjavil ministrski predsednik, zato je potrebno, da se z izsuševanjem močvirij, ki jih je okrog 400.000 hektarjev in z izboljšanjem zemlje, v izmeri enega milijona hektarjev, ustvarilo boljši pogoji za življenje kmečkih družin na rodni grudi.

Prva seja novega prehranjevalnega zavoda. Ban je imenoval odbornike v prehranjevalni zavod za dravsko banovino. Iz svobodnih strokovnih organizacij Ursove smeri sta bila imenovana ss. Vrankar Vinko kot član in Prezelj Franc kot namestnik. Prva seja upravnega odbora zavoda bo jutri v petek. Želimo, da bi ta odbor predvsem izvedel dobro organizacijo preskrbe prebivalstva s potrebščinama, če bi utegnili nastati pomanjkanje. Zavod, ki s tem prevzema to nalogo, ima še eno dolžnost. To namreč, da stavi primerne predloge za znižanje cen blaga, ki se draži brez vsakršnega gospodarskega razloga. Ne vemo, kako velika je kompetenca tega zavoda, ali to vemo, da sme staviti pametne predloge in nasvete, ki bi lahko znatno omilili razmere, če se racionalno izvedejo.

Prve pošiljke našega blaga v SSSR. V maju smo sklenili s SSSR trgovinsko pogodbo, toda šele sedaj je bila odposlana iz naše države prva pošiljka po Donavi v SSSR. — Trgovinsko odposlanstvo SSSR v Beogradu se je začelo pogajati za nakup svinjske masti, ki jo v SSSR primanjkuje. Izgleda pa, da ne bo prišlo do zaključka kupčije, ker bi vsak izvoz masti imel za posledico skok cen pri nas.

Nekateri pričakujejo, da Rusija že v nekaj dneh pojasni svoje stališče do Balkana in bližnjega vzhoda. V turški prestolnici so mnenja, da se je v zadnjih dneh situacija na bližnjem vzhodu in Balkanu izboljšala.

Bolgarski kmetijski minister Bagrianov je bil te dni v Rimu. Tu je izjavil, da Bolgarija polaga vse svoje nade na zmago držav osi. Pravijo, da bo Bagrianov bodoči predsednik bolgarske vlade.

Manifest francoskih socialistov. Socialistična stranka v Franciji je izdala proglas, v katerem izraža svoje občudovanje Angliji v boju, ki ga vodi za svobodo vsega sveta. Na strani Anglije so simpatije vsega francoskega ljudstva. (Reuter).

Švica v boju za živila. Švica je v neprijetnem položaju. Okrog in okrog jo obdajajo države, ki so v vojni, ali pa premagane. Evropa je blokirana, Švica pa rabi življenjske potrebščine od zunaj. V evropskih državah ne more dobiti švica ničesar več, ker razpolagata z rezervami življenjskih potrebščin izključno le Nemčija in Italija, ki sta si te rezerve zagotovili s trgovinskimi pogajanjimi z nevtralnimi evropskimi državami. Švica mora sedaj uvažati vse, kar rabi, preko morja. To pa je silno težavno. Zadnje tedne se vodijo pogajanja z Anglijo, da bi dovolila Švici uvoz živil. Angleška vlada je na to že pristala pod pogojem, da pojdejo vsi prevozi čez nevtralna pristanišča. Premog bo dobavila Švici Anglija.

Nemčija si bo vzela Alzacijo za sebe. Pred vojno je bilo često govora o Alzaciji. V Berlinu so izjavili, da Nemčija niti najmanj ne misli na to, da bi zahtevala za se Alzacijo. Sedaj pa je izjavil nemški državni namestnik Wagner v Strassburgu, da je Francija za vedno izgubila Alzacijo.

Sodelovanje med policijskimi organizacijami Španije, Nemčije in Italije je bilo sklenjeno te dni ob priliki bivanja šefa nemške policije Himmlerja v Madridu.

Izvoz svinj v Italijo je trgovinski minister ustavil za nedoločen čas.

Imetniki avtomobilov, ki imajo rezervne plašče in zračnice, morajo to prijaviti prvostopni upravno-politični oblasti, v mestih pa policiji.

En učitelj za 300 otrok. Na šoli v Raškem polju, okraj duvanjski, v Banovini Hrvatski, poučuje en učitelj 300 otrok dnevno in prejema za ta svoj trud, ki je gotovo nadčloveški, din 1000.— mesečne plače. Ako bi bilo šolsko poslopje večje, bi hodilo v to šolo okrog 450 otrok, ki sedaj zaradi pomanjkanja šolskih prostorov ostajajo doma.

Potniško letalo je padlo na tla pri Borovu, par minut po svojem vzletu, 6 potnikov je lažje, 1 težje ranjen. O ostalih potnikih in letalskem osebju še ni poročil.

V grobnice so vdrali trije mladi nepridipravi v Zagrebu in okolici. V grobnici nekdanjega bana in barona Raucha v Puščavi so odprli vse krste. Iz čeljusti okostnjaka pokojnega bana so izdrl tri zlate zobe in mu polomili čeljust. Za zobe so dobili 313 dinarjev.

Nesrečna ljubezen. Sin ravnatelja farmacevtične družbe »Isis« v Beogradu, 20 letni Oton Rajtinger se je obesil v svojem stanovanju in sicer 26 ur potem, ko je sklenil zakon z neko lepoticco iz Splita. Stariši so tej poroki nasprotni. Sin jim je poroko zamočlal in nastanil ženo v nekem privatnem stanovanju, sam pa je po poroki zopet odšel k starišem. Žena ga je ponoči poklicala k sebi. Tu sta se prepirala, ker se sin ni mogel odločiti, da bi bil storil, kar bi storil vsak drugi, t. j., da bi bil ostal pri ženi. Iz strahu pred stariši se je vrnil domov in nato obesil.

BRESKOV CVE?

Starokitajska dramska pesnitev neznanega avtorja iz XIII. stoletja.

Prevedla: Fran Žižek in Ivan Potrč.
Pesmi: Alojz Gradnik in Tone Maček.

7]

Bogataš: Oprostite, spoštovana sestra prednica!

Prednica: Čemu tako slabe volje? Ker ste me zarana klicali, sem mislila, da hočete pohvaliti svojo verno služabnico.

Bogataš: Kako, še hvaliti?

Prednica: Vem, da me hočete nagraditi, hi hi hi!! Obljuba dela dolg, prijatelj stari. Zaslužila sem si ga, ta dar. Nikar tako se ne pretvarjajte!

Bogataš: Zaslužila? Zaslužila? Da, zaslužila, tako — vešala!

Prednica: To so neslane šale, Lju-jen-ming!

Bogataš: Ni mi zanje. Poslušajte: Pridem snoči pred vrata tega vašega prokletega — oprostite, spoštovanega samostana... kar me pograbi roka nočnega čuvaja. Vsaka lepa beseda je bila zaman, odvedel me je na stražnico.

Prednica: Gotovo se motite! Pomislite dobro: Prišli ste pred samostan, sestra vam je odprla vrata...

Bogataš: Torej v samostanu sem bil... Au, moja glava! Ne! To kar mi pripovedujete, so ženske marnje. Sam bom pač najbolje vedel, kako

sem prebil nocojšnjo noč. Saj me še sedaj trga po udih.

Prednica: Kdo pa je potem bil oni drugi?

Bogataš: Kakšen drugi?

Prednica: Gospodična Breskov cvet je prišla snoči kmalu za vami v samostan. Sestra Krizantema jo je privedla k vam v sobico. Zjutraj mi je pravila in oprostite, menda je prisluskovala ali kaj, izrazila se je zelo pohvalno o vaših nežnostih.

Bogataš: Jaz, nežnosti? Pokličite Breskov cvet. Takoj naj pride!

12. prizor:

Bogataš: Govorite Breskov cvet! Včeraj ste me po prednici pozvali na sestanek v samostan. Več ne čistosti, ali ne?

Breskov cvet: Da.

Bogataš: Bil sem na žalost zadržan, toda, ali je bil v samostanu mesto mene nekdo drugi?

Breskov cvet: Bil je.

Bogataš: In sta se obnašala kot zaljubljenca, kaj?

Breskov cvet: Da.

Bogataš: Gotovo se je oni izdajal zame. Ali ni rekel da je Lju-jen-ming?

Breskov cvet: Ne.

Bogataš: Obljubila ste, da postanete moja žena in zagotavljam vas, da boste!

Breskov cvet: Ne morem.

Bogataš: Prisilim te!

Breskov cvet: Oče, očka, pomagaj svojemu nesrečnemu otroku!

Bogataš: Oče tvoj je daleč, morda že v tujini trohne njegove kosti, toda ti si v mojih rokah! Ne boj se dete. Nič žalega ti ne storim. Ali hočeš postati moja žena?

Breskov cvet: Ne!

Bogataš: Ubijem te! Reci da, ali umreš!

Breskov cvet: Do smrti bom rekla ne. Ne morem več postati vaša žena.

Bogataš: Dekle, glej, klečim pred tabo in te prosim: usliši me, Breskov cvet. Vse storim, kakoli boš želela. Vstani ženkica moja!

Breskov cvet: Ne morem biti vaša žena in nočem, nočem!

Bogataš: Dobro! Bomo videli. V predmestju imam beznico, tja pojdeš, med kulije in beraško drhal. Ribala boš tla, mize in stole. Konec bo z belino tvojih ročic, dragica! Toda poslednje vprašanje, Breskov cvet. Dobro premisli, kaj boš odgovorila: Mene za moža ali beznico?

Breskov cvet: Pošlji me v beznico!

13. prizor.

Kuli:

Napolni čaše z vinom zdaj dekle!

Počakajte, ne pijte ga še drugi.

Poprej zapoje pesem naj o tugi!

(Dajte prihodnjšč.)

Iz naših krajev

CELJE

Popraviti je treba mostnice na mostu čez Voglajno poleg železniškega mosta. Razpoke v mostnicah so velike in zlasti nevarne ženskim petam. Pred kratkim je vaš poročevalec imel priliko videti žensko, ki si je odtrgala peto, ki ji je zdrknula v tako razpoko. — Tudi pešpot ob cesti do gostilne »Zeleni travnik« je skoraj ob vsakem dežju preplavljena. Potrebno bi bilo pot posuti in stvar bi bila v redu. Mogoče je na razpolago kakšen kredit?

Veliko nakupljenih življenjskih potrebščin je minuli teden po poročilu beograjske »Politike« našla oblast v Leskovcu na stanovanju industrijalca g. Todoru Lazarevića, kateri je ravnatelj tukajšnje cinkarne v Celju. Med ostalimi predmeti se je našlo na zalogi tudi 1200 kg mila, 595 kg kave, 500 kg riža, 250 litrov olja in 1000 kg pšenice. Javno vprašamo g. Lazarevića, ali je tudi ta našena zaloga njegovemu privatnemu stanovanju, kakor tudi sosesko našena zaloga pri njegovem svaku, pripravljena za neobstoječi konzum v cinkarni?

TRBOVLJE

Ker je odpravila telesni plod 17 letni Julki Žoharjevi, je bila 35 letna Amalija Brbejeva obsojena na tri leta roboje. Žoharjeva je umrla, njen mož pa je iz obupa napravil samomer.

HRASTNIK

10 do 15 odstotno povišanje med steklarjem. Dne 18. oktobra so se vršila in zaključila dolgo pričakovana pogajanja med SDSZJ in vodstvom steklarne zaradi povišanja mezd. Sklenjeno je, da dobe delavci, ki zaslužijo nad 45.— dnevno 13 odstotkov povišice, ostali, čijih zaslužek znaša din 33.— do 45.— pa 15 odstotkov povišice, vsi ostali delavci pa minimalne mezde po uredbi. Desetleto se je nadalje, da se bodo izplačale bolniške podpore za nazaj in to v skupinah. Zadeva s. Gruma se bo uredila zadovoljivo za prizadete. O poteku pogajanj so zaupniki poročali na sestanku, dne 20. t. m. Vsi delavci so soglasno sprejeli uspeh pogajanj na znanje. Dobar vtis je napravilo na delavstvo zadržanje odposlance banke uprave pri pogajanjih, ki je s svojo posredovanjem ščitil delavske interese. Oblast pa bi prosila, da naj v bodoče razpiše pogajanja takoj, čim se jo za to zaprosi, kar tri tedne po vložitvi takega predloga draginja že zopet naraste. — Delavstvo pa naj se sedaj vse organizira, ker časi zahtevajo, da smo pripravljeni na nove akcije.

KRANJ

Kaj to pomeni? »Jugobruna« je odpovedala službo vsem tekstilnim mojstrom, ne da bi navedla vzroke. Med odpuščenimi, katerim službeno razmerje konča 31. decembra t. l. se širijo razne govorice glede odpovedi. Eni so mnenja, da bo tovarna ustavila obratovanje in se preselila na jug, drugi pa mislijo, da bo ta kolektivna odpoved služila le temu, da bo tovarna na novo sprejela samo tiste mojstre, katere bo hotela in se tako iznebila onih, ki ji morda niso simpatični. Nameščenci se upravičeno boje, da bo ostalo na cesti en del domaćih mojstrov, med tem ko bodo inozemci — z ozirom na položaj — ostali. Naj bo povod odpusta katerikoli, bi bila dolžnost tovarne, da bi vzroke odpustov pojasnila, ker ni v splošnem interesu, da se nameščence v teh težkih časih straši in vznemirja. Apeliramo na g. bana, da po svojih organih zadevo preišče in uredi tako, da bodo te odpovedi preklicane. Ako pa bi bila zaradi gospodarske krize odpoved nekaterim utemeljena, naj se odpusti inozemcem, kateri si v svoji državi lažje dobe enaka mesta, kakor pa naši mojstri doma.

V mednem gibanju so krojaški pomočniki. Mezde določene leta 1939 so sedaj že pod uradno določenimi minimalnimi mezdami. Občni odbor podružnice Oblašnih delavcev dne 13. t. m. je sklenil pozvati mojstre, da se mezde na novo uredi. Predlog je bil izročen mojstrom dne 16. t. m. Pomočniki zahtevajo: od din 5.50 do din 6.50 in pomočnice din 4.75 do din 5.— na uro. Upajmo, da bodo mojstri in mojstrinje predloge sprejeli. Zahteve so majhne. Pomočniki in pomočnice, bodite vsi organizirani!

RUŠE

Mezdno gibanje v železnici Pogačnik je bilo z delnim uspehom zaključeno dne 15. oktobra. Sklenjen je bil dogovor, glasom katerega dobe profesionalni (kovači) urno mezdo od din 6 do din 8, pomožni delavci din 5.50 in vajenci od din 2 do din 3. Akordne in premijske postavke bodo določene do konca tega meseca in nato sklenjena kolektivna pogodba, ki bo pomenila prvi korak k pravilni ureditvi delovnega razmerja v tem podjetju. Akcijo vodi Zveza kovinarjev Jugoslavije.

SELNICA OB DRAVI

Požar je vpepelil dne 22. oktobra zvečer gospodarsko poslopje in hleve lesnega trgovca in veleposesnika Škerbinka.

HOLMEC

Premogovnik na Holmecu je začel obratovati na pravem času, ko je konjunktura v proizvodnji premoga na višku. V premogovniku je sedaj zaposlenih okrog 180 rudarjev oz. delavcev. Tudi mnogo leških rudarjev je dobilo svojo zaposlitev in kruh, ko že večina njih ni več vedela, kam naj se obrne, da bi se preživeli. Upajmo, da bo na tem rudniku vladal nekdanji organizacijski duh leških rudarjev, ki so bili eni izmed prvoboriteljev razrednega delavskega gibanja v Mežiški dolini.

LJUBLJANA

Akcijski odbor organizacij mestnih uslužbencev. Poročali smo v posnetku o izjavah ljubljanskega župana na seji občinskega sveta, ko je šlo za zvišanje prejemkov mestnih uslužbencev zaradi druginje. Akcijski odbor objavlja k tem izjavam župana nekaj pojasnil. Pojasnilo pravi, da je akcijski odbor zakonit. V njem sodelujeta dve organizaciji občinskih uslužbencev in zaupniški odbor. Ponovno so bile napravljene vloge na mestno upravo. To-day odgovora ni bilo nobenega. Ti predstavniki so zakoniti in imajo zaradi tega zakonito pravico, da branijo interese članstva in uslužbenstva. Akcijski odbor ni neznan. Mestnih delavcev v podjetjih je okoli 600. Prejemki nekaterih znašajo din 4.75 na uro, daš opravljajo težakša dela v raznih podjetjih, kjer bo morala znašati minimalna mezda din 5.50 po smislu naredbe banske uprave. Po novi regulaciji mezd kvalificiranega delavstva se povišajo mezde samo za 25 par na uro in znašajo din 5.75. Do sedaj so dobivali stalni delavci po din 3 dnevne rodbinske doklade. To doklado so sedaj dobili tudi mestni stalni in sezonski delavci. Ostala mezda pa je ostala za večino delavstva neizpremenjena kljub druginji. Razlika se vidi tudi v tem, da so pragmatični uslužbenci dobili enkratno zimsko pomoč, delavstvo pa ničesar. Delavstvo prosjači že 15 let za nov službeni red. Župan je trdil, da je sedaj neprimeren čas za napravljanje službenega reda. Temu nasproti pa se je na seji celo poudarjalo, da je službeni red prav sedaj potreben. Župan je omenjal še

nekatero ugodnosti, ki jih imajo delavci. Take ugodnosti imajo delavci doma v vseh priv. podjetjih. Občina pa mora biti socialno gledana, toraj boljši podjetnik kakor privatnik. Resolucija je zahtevala, da občina odgovarja na vloge, sporazumno z delavci napravi službeni red, da se izplačuje mezda tedensko, da se poviša urna mezda in da se določi komisija, ki bo z delavstvom razpravljala o regulaciji mezd. Če so bile besede nekoliko neizbrane v resoluciji, je razumljivo, ker so jo sestavili delavci, ki ne dobivajo od občine odgovorov. Ravnanje delavstva je bilo formalno pravilno. Toda tudi občina mora ravnati s svojim delavstvom kot s pogodnikom, ki se z njim pogaja in ureja službene odnose. Za akcije posameznikov ali »grozilni pisma«, ki jih je omenjal župan, pa akcijski odbor ne more biti odgovoren. Ti so le izraz nezadovoljstva.

Ljubljanske Uršulinke bodo gradile gimnazijsko poslopje. Pripovedovali so pred nekaj časom, da se uršulinski samostan preseli iz Ljubljane. Na zgornjem Rožniku je že svet pripravljen. Tam bi lahko imel svoj internat. Sedaj pa pripravljajo gradbo trinadstropnega gimnazijskega poslopja v mestu na svojem vrtu. Del vrta je odkupil že Pokojniški zavod za nameščence, kjer gradi nove stanovanjske palače. Novo gimnazijsko poslopje bo stalo v ozadju sedanje uršulinske meščanske šole in bo mejilo na Beethovno ulico. Poslopje bo 45 metrov dolgo in 15 metrov široko.

MARIBOR

Privatne in trgovske nameščence v Mariboru in okolici vabimo, da se udeležijo JAVNEGA PREDAVANJA,

katero se bo vršilo v petek, dne 25. oktobra 1940 ob 20. uri v dvorani hotela »Pri Zamorcu« v Mariboru, Gosposka ulica.

Predaval bo dr. Avgust Reisman o novi naredbi, ki določa minimalne plače za privatne in trgovske nameščence.

Z. P. N. J., podružnica Maribor. Pomočniški odbor Zdrž. trgovcev, Maribor.

Oblast ni pristala na kršenje uredbe o preskrbi prebivalstva z življenjskimi potrebščinami od strani pekarskih mojstrov. Pekovski mojstri so se pred sodiščem zagovarjali, da sta jim ban in predsednik mariborske mestne občine takorekč dovolila kršiti uredbo o preskrbi prebivalstva z življenjskimi potrebščinami, dokler ne bo prišla rešitev prošnje, ki so jo pekovski mojstri poslali v Beograd trgovskemu ministru. Pretekli ponedeljek, dne 21. t. m. pa so organi mestne občine izvedli pregled pekarn in ugotavljali, katere pekarnar so ta dan prodajale sveže kruh. Organi so celo ustavljali konzumente na cesti in pregledovali kakšen je kruh in kje je kupljen. Kršitelji uredbe bodo ovađeni in se bodo morali zagovarjati pred sodiščem. Kakor pa čujemo, je le malo pekarn pretekli ponedeljek kršilo uredbo. Vsekakor je sedaj dokazano, da o kakšni okrožnici banske uprave podrejenim oblastim, s katero naj bi bila banska oblast dovolila pekovskim mojstrom kršiti uredbo o preskrbi prebivalstva, kakor so to trdili pekovski mojstri pred sodnikom, ne more biti niti govora.

Konkurenca med kostanjarji. Kakor vse drugo, so se letos podražili tudi pečeni kostanji, vsaj na levem bregu Drave, kjer stane letos 1 liter pečenih postanjev din 8. Pri mostu na desnem bregu Drave pa stanejo le 6 din liter. Ko smo vprašali kostanjarja, kako to, da jih peče on še po din 6, je povedal prav zanimivo obrazložitev: »Veste lani so me oni zafrkavali in tudi že predlanskim, ko sem jaz nastavljal na din 6, pa so jih v mestu prodajali kar po din 4. Letos sem jim pa jaz podkuril, da jih dajem po din 6.« — »No in kako pa se obnese kupčija po 6 dinarjev?« — »O, prav dobro, še nobeno leto jih nisem toliko prodal, kakor letos.«

Razbojnik na vasi. Pri Sv. Ani v Slov. gor. se je dne 20. oktobra pojavila na vasi cela gruča pijanih, podivjanih kmečkih fantov, ki so z noži in sekirami navajali na mirne ljudi, katere so srečali. 28 letnega Antona Bračka je nek tak podivjanec usekal s sekuro v stegno in mu presekal žilo odvodnico, da je izkravaval ter umrl. 18 letnega Janeza Šobra so zabodli z nožem v hrbet, ko je prihajal iz cerkve. Nadalje so nevarno ranili še druge tri fante. Ko so orožniki prispeli na pozorišče poboja, so razbojniki že izginili, vendar so jih prišli. — Ker je v takih slučajih težko dognati krivdo, t. j. dokazati kdo je ubijalec, bi bilo priporočljivo, ako bi se sodilo take ljudi po zakonu o zaščiti javne varnosti in reda, bolj obremenjene na robijo, ostale pa oddalo v koncentracijska taborišča, kamor bi jih poslala lahko politična oblast. — Vsekakor pa je to razbojništvo značilno za kulturne prilike na deželi. Kamor sega vpliv delavskih kulturnih društev, takih pobojev ni.

Predstave v Narodnem gledališču: V četrtek, 24. oktobra se ponovi znamenito zgodovinsko delo »Cyrano de Bergerac« za abonma C; v soboto, 26. oktobra pa bo druga ponovitev Senčevce (hrvatske) zelo uspele tragi-komedije »Nenavaden človek« za red A. Obe predstavi sta zelo primerni tudi za delavske sloje.

Plesna šola I. Delavskega kolesarskega o. društva je pričela z rednimi plesnimi vajami v nedeljo, dne 20. oktobra. Plesne vaje se bodo vršile v »Gambirnovi dvorani« in sicer vsak četrtek od 20. do 22. ure in vsako nedeljo od 15. do 18. ure in od 20. do 22. ure. Ples poučuje dipl. učitelj g. Ludovik Simončič. Vpisovanje se bo vršilo pred vsakim poukom. Novinci ne zamudite začetrnega tečaja! — Odbor.

POSLEDNJE VESTI

Nemško vojno poročilo z dne 23. oktobra: Dne 22. oktobra so nemška letala metala bombe predvsem na London in južnovzhodno Anglijo. Povsod je bilo slišati eksplozije in opaziti požare. Ponoči na 23. oktobra pa so letala napadala obrežje Temze v Londonu, ker so bombe zadele industrijske zgradbe. Razen tega je bilo z uspehom napadenih več vojaških zbirališč. Nemci so zgubili 2 letali. Angleži niso napadali Nemčije.

Italijansko vojno poročilo z dne 23. oktobra: Dne 22. oktobra so Angleži napadli Sollum in Sidi Barani, kjer se zbira italijanske čete. Angleška letala so bila pregnana. Italijanska letala so 2 uri metala bombe na Aleksandrijo. Sledile so velike eksplozije bencinskih tankov. Nadalje sta bila napadena Bura in Port Said pri vzhodu v Sueški prekop. Angleži so brez uspeha bombardirali Asmaro.

Angleško vojno poročilo dne 23. oktobra: Dne 22. oktobra je nek angleški rušilec na Rdečem morju potopil večjo italijansko trgovsko ladjo in uničil italijanske obalne baterije. En angleški bombnik je istotam potopil en italijanski rušilec. Razen tega so angleška letala napadala zbiranje italijanskih čet v Egiptu in oporišča v Abesiniji ter Eritreji.

Sstanek Lavalja s Hitlerjem in Ribbentropom razlagajo v Londonu tako, da gre za določitev razmerja Francije do Nemčije in Italije, ne da bi to vzbudilo negotovanje v Franciji. Petain je proti vsaki aktivni pomoči Francije Nemčiji in Italiji. — »Basler Nationalzeitung« pa poroča, da je v Franciji zelo veliko nezadovoljstvo proti Lavalu, ki se izraža javno in govornjen in tiskani besedi. (Reuter).

100.000 mož bo štela francoska vojska. V službi ostane samo letnik 1938. Porušene vojašnice bodo popravili.

Francozi zavračajo Churchillov govor Francozom, pravi vlada v Vichyju, ker pomeni predrzno vmešavanje v razmere tuje države. — Nemci pa pravijo, da je ta govor najbolji dokaz za to, da so angleški državniki zgubili pamet.

Angleški poslanik v Zedinjenih državah se je dne 22. t. m. vrnil iz Londona, kjer je bil na obisku. Izjavil je, da izgleda bombardiranje mesta na podlagi vojnih poročil mnogo strašnejše, kot pa je v resnici, kar more potrditi sam, ker je sedaj vse to doživel. (Reuter).

Nova vlada v Avstraliji je sestavljena iz osmih ministrov. 4 ministri so poslanci delavske stranke, ki je bila doslej v opoziciji, pa je pri zadnjih volitvah postala relativno najmočnejša. Tudi vojni svet je sestavljen paritetno. Največje pomorsko oporišče Zedinjenih držav v Tihem oceanu je na Havajskih otokih, bodo pa v kratkem izgrajena še nova oporišča, je izjavil vojni minister Knox.

Švedska ladja, 2000 tonska, se je potopila. Posadka je rešena. — Švedski poslanik v Washingtonu je protestiral, ker je vlada Zedinjenih držav zadržala 110 letal za Švedsko.

Več sto komunistov je bilo aretiranih v nezasedeni Franciji in tudi v Parizu, kjer so odkrili 18 tainih tiskarn, kjer so se tiskali protirežimski in protinemški letaki.

Vojaško sodišče v Madridu je obsodilo več socialistov in članov ljudske fronte na dolgotrajno ječo, eden je bil obsojen celo na smrt in eden na 30 let roboje.

Železniska zveza Finske z Moskvo vodi preko Helsinkija in je sedaj vzpostavljena.

Prakomorski promet Jugoslavije z zunanjim svetom bo kmalu vzpostavljen, poročajo iz Budimpešte.

Naše gospodarstvo bo sindikalizirano, javlja »Jugosl. Kurir«. Vsaka panoga gospodarstva bo posebej organizirana, tako industrija, obrt in trgovina.

Iz Češke

Pražki dnevnik v tednik. Poprej zelo razširjen dnevnik »Narodni Noviny« javlja, da je prenehal biti dnevnik, ker sredstva niso več zadostovala in bo izhajal vsled tega le kot tednik. List se posavlja od svojih čitateljev takole: »Čitate časopise in jih kupujete. Samo časopisi vas pravilno obveščajo. Češki tisk predstavlja veliko kulturno premoženje, ki so ga ustvarili skozi dolga desetletja najboljši možje našega naroda. Ne dopuščajte, da bi se to naše premoženje zmanjšalo, ali morda celo razneslo. Bilo bi dobro, če bi se naši čitatelji, kot tudi čitatelji in naročniki ostalih listov nad spremembo »Narodnih Novin« v tednik malo zamislili in izvajali iz tega posledice za svoje nadaljnje zadržanje napram češkemu tisku.«

Smrtna kazen za veleizdajo. V Berlinu je bil usmrčen 50 letni Franc Bauer iz Settenca pri Teplitz-Schönau v Sudetih, katerega je Ljudsko sodišče v Berlinu obsodilo radi veleizdaje na smrt. Obsojeni je poskušal od jeseni 1938 do junija 1939 najemati agente za sovražno poročevalsko službo, dajal je špijonážna naročila in jih pošiljal svojememu delodajalcu. — Zadnji čas so objavili nemški listi že več podobnih smrtnih obsodb radi veleizdajalske delavnosti v prejšnjih letih in izgleda, da so dobili tozadevni material v zadnjem času v zasedenih pokrajinah.

Mesne konzerve se ne smejo več izdelovati v brezračnih tubah in od 1. oktobra naprej tudi ne več prodajati v trgovinah. Dosedanje zaloge morajo trgovci takoj javiti oblasti. Izjemoma se smejo še izdelovati konzerve za juho, omake, ekstrakti iz mesa, mesne salate in podobno, če se vlagajo v posode iz gline ali papirne ovoje in posode iz podobnih surogatov.

Dodatek dveh jajc za oktober. Vlada je izdala odredbo, da bodo dobili konsumenti v razdobju drugega dela oktobra izredni dodatek dveh jajc na osebo. Na redni dobavni listek pa dobi vsaka oseba za mesec oktober 4 jajca.

Obsodbe zaradi draženja najemnine. Praški listi javljajo zopet imena štirih hišnih posestnikov, med njimi dveh inženjerjev, ki so bili obsojeni vsak na 10.000 kron zaradi neupravičenega povišanja najemnine. Nek posredovalec hiš pa je bil obsojen na 10.000 kron, ker je predražil neko hišo.

Rudarski upokojeanci zahtevajo zvišanje pokojnin

Za samostojen podporni sklad v Sloveniji

Že od lanskega leta se vleče akcija za zvišanje pokojnin in doklad rudarskim in plavžarskim staro- in novoupokojeancem. Koliko posredovanj so upokojeanci sami izvedli, koliko razne strokovne organizacije, predvsem Zveza rudarjev Jugoslavije! Ali žal do sedaj brez vsakega uspeha, razen, da se je staroupokojeancem dala še 40 odstotna doklada. Pa še za to je Glavna bratovska skladnica sama največ prispevala.

Na podlagi vseh teh posredovanj sta Glavna bratovska skladnica in Delavska zbornica v Ljubljani zaprosili ministrstvo za šume in rudnike za pomoč iz sredstev osrednjega sklada za podpiranje pasivnih bratovskih skladnic. Na to prošnjo pa je ministrstvo za šu-

me in rudnike odgovorilo, da na podlagi čl. 162 in 164 pravil o bratovskih skladnicah, spada to v rešenje tukajšnje Glavne bratovske skladnice in Rudarskega glavarstva v Ljubljani.

Ker je s tem odklonilno stališče pristojnega ministrstva dovolj jasno, nam ne preostane drugega, kakor da sami v Sloveniji ustanovimo še en sklad, iz katerega bi se dale potem doklade in pokojnine upokojeancem zvišati. To se mora na vsak način čimprej izvršiti, ker prizadeji upokojeanci dobesedno stradajo. Tozadevne predloge za sklicanje splošne ankete je že poslala Zveza rudarjev Jugoslavije Delavski zbornici.

Usoda Italijanskih političnih beguncev v Franciji

Švicarski socialistični dnevnik »La Sentinelle« piše: Znano je, da se v Franciji nahaja veliko italijanskih političnih beguncev, med katerimi je tudi lepo število socialistov. Ker si pa »nova« Francija na vso moč prizadeva pridobiti kar največ simpatij totalitarnih držav, je razumljivo, da meče nekoč slovesno proglašene človečanske pravice med staro šaro. Vsi begunci so v Franciji v mučnem položaju. Združene države Severne Amerike so dovolile šestdesetim italijanskim beguncem, da se naselijo v Ameriki. Ko so ti begunci pri-

speli v Marseille, jim je francoska vlada prepovedala odhod v Ameriko z motivacijo, da morajo kot talci ostati v Franciji do konca vojne. Edino izjemo so francoske oblasti dovolile S. Modiglianiju, znanemu socialističnemu borcu Turatijske smeri ter zagovorniku in advokatu Matteottijeve žene. S. Modigliani je pa ta privilegij odklonil, ker ni hotel pustiti na cedilu svojih tovarišev-sotrpinov.

»Nasilne metode vodijo sčasoma v jalovost in razpad.«

J. Moche.

JESENICE

Kolektivna pogodba v krojaški obrti je bila sklenjena dne 22. t. m. za ves radovoljski srez. Mezde znašajo od din. 4,75 do din. 6.— in za pomočnice od din. 4,75 do din. 5.— na uro. Mezde po komadu se bodo izračunale na podlagi celjskega časovnika. Pogajanja je vodilo Osrednje društvo oblačilnih delavcev. Krojaški pomočniki in pomočnice, organizirajte se.

LAŠKO

Ali smo res narodni? Nosilci mogočne NSZ pivovarne Laško silno dvigajo nad oblake svoj nacionalizem. Kako to, da so med njihovim delavstvom še danes silno nenarodne cvetke: abeighale, flašenkamra, piklaci, gerkeler, kilhale, faspukna, vašaparati, špricaparati, cihaparati, einlegaparati itd. Malo več narodne vzgoje bi priporočali plavi gardi... — Zavedni delavci.

ZABUKOVCA

Sedanji časi so prikladni za ustvarjanje zmede med delavstvom. Nekateri vseznali med našimi rudarji se niti najmanj ne zavedajo, koliko škodujejo s svojo neupravičeno in večkrat demagoško kritiko organizacijskih zaupnikov gibanju in tudi sami sebi ter ideji, katero pravijo, da zastopajo. — Kaj naj rečemo, ako skuša kdo pri pogajanjih izriniti stare in prekaljene borbe ter priporočiti človeka, ki po tem, ko sedi dva dni za zeleno mizo, vpraša svojega sosedo: »Ti, kaj pa smo pravzaprav dosegli?« — Kaj naj rečemo o ljudih, ki so, dokler so bili predsedniki, v pozni delodajalca brali levite nameščencem, ako so se oglasili s kakšnimi zahtevami, sedaj pa, ko niso več predsedniki, vzpodbujajo nameščence k raznim akcijam, dasi vedo, kakšne so možnosti za zadovoljitev stavljenih zahtev. — Kako hujskanje proti odgovornim funkcionarjem vrše nezavedni elementi, nam najlepše pokaže slučaj z ženo nekega rudarja iz okoliških hribov. Ta ženska je prišla skupno z drugim na občino k županu, ko je večja skupina žen in delavcev izročila s. županu spomenico proti draginji in glede nekaterih drugih zahtev. V trenutku, ko je bila skupina zbrana pred občino, se je pripeljal na kolesu funkcionar s. J. Dotična ženska je tedaj rekla okoli stoječim: »Tega človeka kar videti ne morem! Dejstvo pa je, da s. J. dotične ženske še nikdar ni videl, še manj pa, da bi bil z njo govoril, torej tudi tista ženska ne more vedeti kaj več o s. J., kot pa on o njej. Ako bi se bila udeleževala v gibanju, bi bila že gotovo večkrat prišla skupaj s s. J., tako pa je prišla »poleg« šele sedaj, ko teče ljudem voda v grlo; kar je potem čula iz ust obrekljivcev, je enostavno ponovila. Tako se vzgaja ljudstvo — za podporo reakciji. — Demagogija je tudi, ako je človek sam nekeje poleg in v stanju, da enako odloča, kot njegov tovariš, ki vrši isto funkcijo, pa gre sem in prigarja ljudem, da naj trkajo na vrata njegovega tovariša, namesto na njegova, raz katerih v takem slučaju skine firmo, ker ljudje itak večkrat ne vedo, kdo vrši kakšno funkcijo. Kadar postaja vroče, je treba, da vsak funkcionar še povdari javno funkcijo, ki jo ima, ne pa, da jo zataji na ta način, da vodi ljudi k svojemu tovarišu in ga takorekoč postavlja za tarčo. Ako imata dva iste funkcije, potem je dolžnost enega kot drugega, da ljudi poučita kakšen uspeh more imeti akcija, ako ljudje potrka na njuna vrata, ne pa, da ljudem vzbuja utvare, da bo tovariš, na katerega jih je napotil, stvar rešil, kakor da bi bilo to odvisno od tega tovariša. Ko potem taka akcija obliči, pa mislijo ljudje: »Aha, tišči je bremzar in coklja, ki smo mu sporočili naše želje

KULTURNI PREGLED

NARODNO GLEDALIŠČE V MARIBORU

Geno Senečić: »Nenavaden človek«

To odersko delo mladega hrvatskega dramatika, ki je doseglo tudi v Mariboru zaslužen uspeh, osvaja predvsem s svojo socialno usmerjenostjo, ki je sploh značilna za mlade hrvatske književnike. V vsakdanji malomeščanski zgodbi je skrit naskok na stari svet, ki je izveden s hladno, skoraj mrzlo neizprosno tako dosledno na vsaki oderski osebi in situaciji, da prehaja zgodba ponekod v fars. Zanimiva je zgradba tega Senečićevega oderskega dela, ki ni drama, ker v nji ne najdemo tragične krivde, ampak je po svoji zasnovi in izvedbi bolj dramatska reportaža. Zato tudi usoda »nenavadnega človeka« bolj zgrabi kakor pretrese. Izvedba kaže, da je Senečić izrazil gledališki človek in dober poznavalec odra, saj oblikuje v prvih petih slikah snov živahno in jasno, dasi bolj z zunanjo dramatiko. Šesta slika, v kateri se samo modruje, pa nima oderske upravičenosti in je nekako odveč.

Režiser g. J. Kovič je pripravil delo z vso pozornostjo, ki mu gre in oskrbel odlična prizorišča. Potek igre pa je bil za dramatsko reportažo, ki je obenem satira, malce prepočasen. Naslovne junaka je upodobil g. J. Kovič, ki je podal izrazit in enoten, a skoraj pretežak lik. Njegovi ženi Aniki je vtila ga. Starčeva mnogo življenjske verjetnosti. V maski in igri posrečen oderski lik je bil pokrovičelj g. Gorinška. Tudi ostale oderske podobe so bile ubrane in skladne, tako lokavi tajnik g. Verdonika, lahkoživ manikirka g. Rasbergerjeve, posrečeni policijski komisar g. Nakrsta, ostro očitani nosač g. Blaža in manjši karakterne vloge, ki so jih igrali gg. P. Kovič, Košič, Crnobori, Venišnik in Harastović. — S.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Maribor: Kritiko vprizoritve »Nenavaden človek« smo sprejeli prepozno, ker jo je napisal že naš stalni kritik. Pošljite kaj družega za »Kulturno rubriko«! Sporočite tudi vaš naslov!

TISKOVNI SKLAD

Maribor: Grafičarji »Ljudske tiskarne« so na svojem družabnem večeru zbrali din. 81.— za tiskovni sklad. Lepa hvala! Posnemajte!

Temeljit pouk na citre in tudi dobre citre Vam nudi po zmerni ceni Bučarjeva citraška šola, Maribor, Ralčeva 13-1.

Naš pridelek pšenice in koruze

Letos nekoliko tarnajo, da smo pridelali manj pšenice kakor običajno, koruze pa več. Obeh, pšenice in koruze, pa imamo še nekaj od lanskega pridelka.

V naslednjem podajamo pregled pridelka pšenice in koruze za zadnjih pet let (1934 do 1939).

Pšenice smo pridelali v meterskih centih:

1934	18.596.000
1935	19.895.000
1936	29.236.000
1937	23.470.000
1938	30.299.000
1939	28.756.000

V letih 1929/1933 smo pridelali povprečno 23.087.000 meterskih centov pšenice. Za izvoz nam je v teh letih ostalo okoli 55.000 meterskih centov ali 550 vagonov. Takrat je bil izvoz razmeroma slab. Drugo pšenico smo porabili doma.

Koruze smo pridelali v navedenih letih v meterskih centih:

1934	51.542.000
1935	30.542.000
1936	51.903.000
1937	53.359.000
1938	47.559.000
1939	40.456.000

Letošnji pridelek koruze ulegne znašati okoli 50.000.000 meterskih centov. Od tega pridelka porabimo doma 32 do 35.000.000, za izvoz pa 15 do 18.000.000.

Če računamo potrošnjo na prebivalca in leto, dobimo, da odpade na prebivalca okoli 170 kg pšenice in okoli 270 kg koruze. Računati pa moramo s tem, da se od teh pridelkov porabi večji odstotek v druge namene, ne za prehrano prebivalstva.

Millionska kazen blivšega našega trgovca v Grazu

V Gornji Radgoni je vzbudila senzacijo vest nemškega dnevnika »Die kleine Zeitung«, ki je poročal, da je bil v Grazu obsojen zaradi tihotapstva valut trgovec Krempel iz Radkersburga na 196.000 mark. Če računamo marko po sedanjem tečaju din. 18, znaša ta kazen v dinarjih nekako din. 3.528.000. Trgovec Krempel je bil svoječasno v Gornji Radgoni, kjer ima še sedaj vinogradna posestva v okolici in se je šele po prevratu preselil preko Mure v nemško Radgono. Razen na 3 in pol milijone dinarjev denarne kazni so obsodili Kremplo še tudi na 4 leta zapor, ki ga bo moral odsedeti. Podobne stroge kazni zaradi prestopka deviznih predpisov, so nemška sodišča že večkrat izrekla.

Delavski pravni svetovalec

Potujoči zobozdravnik (Kočevje)

Vprašanje: V aprilu se je pri meni zgledal nek potujoči zobozdravnik, s katerim sem se nagodil za popravilo zob za ceno din. 1500. Izlrdi mi je stare zlate zobe, češ, da mi bo napravil nove mostičke za vso čeljust. Toda do danes nisem prejel ničesar. Kaj naj storim?

Odgovor: Iz Vaših navedb je posneti, da gre za šušmarstvo. Ker pa ne dobite od svojega »zobozdravnika« nobenega obvestila, je domnevati, da gre za kaznjivo dejanje prevare. Okoristil se je namreč z Vašimi zlatimi zobmi, ki Vam jih je izlrdil. Radi tega ga prijavite čimprej orožniški postaji ali državni mu tožilstvu.

Alimentacija (Maribor)

Vprašanje: Za koliko časa nazaj se lahko zahteva alimentacija.

Odgovor: Alimentacija zastara v treh letih, če je med tem dolžnik ni izrecno priznaval ali obljubil plačati, oziroma bil za njo zaručjen. Za tri leta nazaj lahko zahteva nazaj nezakonski otrok, ali pa žena svojega preživnino, če jo ima terjati proti možu. Ako pa nezakonski oče alimentacije ni plačeval in je kdo drugi namesto njega vzdrževal otroka in torej storil nekaj zanj, kar bi moral nezakonski oče sam storiti po zakonu, lahko take izdatke izterja dotičnik napram nezakonskemu očetu za 30 let nazaj.

Očitek goljufije (Prevalje)

Vprašanje: Na orožnih vajah sem si v boleznih izposodil nekaj denarja. Posojilodajalec pa je zahteval potem od mene, da bi v neki njegovi tožbi krivo pričal, kar sem seveda odločno odklonil. Iz maščevanja me je sedaj

Poraba koruze pri nas je mnogo večja kakor pšenice. Prehranjevalni teoretiki pravijo, da naj se ljudje še bolj hranijo s koruzo, ki je na jugu glavna hrana.

Na podlagi številke produkcije pšenice in koruze lahko tudi izračunamo, koliko bo prinesel draginski pribitek na prejšnje cene. Nedvomno se ta suče pri obeh pridelkih med 4 in 5 milijardami, ki jih bodo morali plačati konzumenti na prejšnje cene (v kolikor konzumenti sami ne konzumirajo teh pridelkov). Postavko smo pa vzeli jako nizko, ker so tudi stroški in razni izdatki res večji.

»Vera je kakor ljubezen: ni je mogoče izsiliti. Zato bi bilo napak skušati vero uvajati ali utrjevati z državnimi ukrepi; kakor namreč povzročajo izsiljenje ljubezni sovraštvo, tako povzročajo izsiljenje vere samo nevero.«

Arthur Schopenhauer.

V OGLEDALU

»Slovenec« (zjutraj) ni merodajen

Zjutraj — z dne 17. t. m. zjutraj je zapisal: »Slovenec« z dne 17. t. m. zjutraj je zapisal:

»André Maurois spada med največje francoske pisatelje. Njegov popis dogodkov je čudovito jase in odkritosrčen ter razodaja o tragediji, ki se je odigrala na zahodu, podrobnosti, o katerih naša javnost niti slutnje ni imela.« — In tej laskavi oceni je sledil listek istega pisatelja »Zakaj je Francija izgubila vojno«, kjer razlaga Maurois vzroke francoskega poraza precej drugače, kakor jih je doslej razlagal »Slovenec«.

Opoldanski »Slovenec« (ki se imenuje »Slovenski Dom«) istega dne, to je 17. t. m. je pa zapisal o tem slovečem pisatelju to-le svoje mnenje:

»André Maurois, s pravim imenom Herzog, madžarski Jud deli — seveda iz zavetja — nauke, kako bi bilo treba prej delati. Maurois je marsikaj vedel in videl, pa je raje molčal, ker mu je tako kazalo, sicer ne bi na pr. njegova žena pod ljudsko fronto mogla prirediti pojedini, na katere je bilo vabljeno po tisoč ljudi. Tudi on je kriv.« — In opoldanski »Slovenec« že ve, kaj zapiše, ker njega urejuje gospod, ki je pisatelj vse drugačnega kova kakor André Maurois.

ta posojilodajalec oklevetal pri orožnikih, da sem ga hotel za več tisoč dinarjev ogoljufati in tudi drugod okrog trosi to laž. Kaj mi je storiti?

Odgovor: Klevetnika lahko tožite radi prestopka žaljenja časti in bo radi neresničnih klevet obsojen.

Dvojni testament (Trbovlje)

Vprašanje: Oče je izročil pred leti posestvo enemu sinu, ostalim otrokom pa je v testamentu določil doto po njegovi smrti. Pozneje so očeta pregovorili, da je napravil drug testament, v katerem je tem ostalim otrokom manj zapustil. Ali bi lahko drugi testament razdrli?

Odgovor: Če je bila poslednja zapustnikova volja v oporoki izrečena določno, v stanju polne zavesti, premišljeno in resno, brez siljenja, prevare in bistvene zmote, velja tista poslednja volja in je ne boste mogli izpodbiti. Vsaka oporoka se lahko prekliče z novo. Ako je oporoko zapustnik sam napisal in podpisal, velja brez prič, pri pisarni oporoki pa so potrebne tri priče, od katerih morata biti vsaj dve hkratu navzoči. Priče se morajo podpisati s pristavkom »kot priče«.

(Odgovore v »Delavskem pravnem svetovalcu« dajemo po vrstnem redu došlih vprašanj. Nemogoče je pa, da bi objavili odgovore na došla vprašanja, ki se jih nagomila mnogo na uredniško mizo, sproti. Treba je pač nekoliko počakati, tudi ako izide med tem po več številki lista. Ko bi imeli dnevnik — in lahko bi ga imeli, ako bi se delavci zavedali, da je treba imeti list naročen stalno in ne samo takrat, kadar si neposredno v stiski za nasvet — bi bilo boljše tudi z odgovori v »Pravnem svetovalcu«.

DOVOLJ BLAGA

z lepimi vzorci

se dobi poceni v

Trpinovem bazarju

Maribor, Vetrinjska ulica 15

ŠE VEDNO KUPITE DOBRO IN PO UGODNIH CENAH

Rokavice, nogavice, pletenine, bluze, jopice, sviterje, žemperje (lastni izdelki). Volna, preja za strojna ročna dela. Kombinirane, modrčke, srajce svile in flor nogavice itd. Oblekce, platno, odev, predpasnike, rute. Blago, porlo za ženske, moške, otroke. Šivilske potrebščine, galanterija.

OSET »MARA«, Koroška cesta 26 (Poieg tržnice — Vodnikov trg).

MALI OGLASI

FRANC REICHER, MARIBOR

Tržaška cesta 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnik cenah. Hitra izdelava.

Priporoča se

SPECERIJSKA TRGOVINA

Delavski dom t. t. t. t.

Maribor, Frankopanova ulica 1.

Ljudska tiskarna d. d. v Mariboru

Sodna ulica štev. 20

Izvršuje vsa v grafično stroko spadajoča dela najceneje in najhitreje.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324